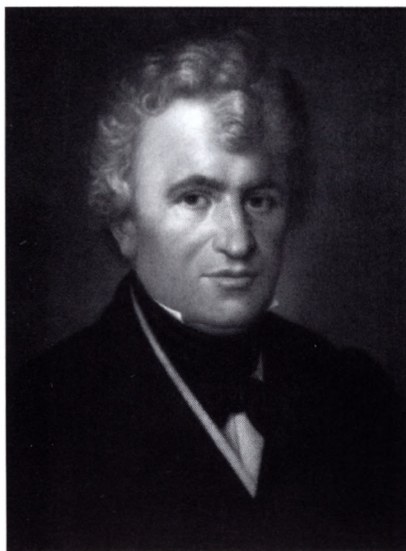

IV. POCZET REKTORÓW-
-PRZYRODNIKÓW
UNIwersYTETU
JAGIELLOŃSKIEGO
ORAZ PROREKTORÓW
PO 1945 R.

IV. A GALLERY
OF PORTRAITS
OF RECTORS-NATURALISTS
OF THE JAGIELLONIAN
UNIVERSITY
AND VICE-RECTORS
AFTER 1945

ALOJZY RAFAŁ ESTREICHER (1786–1852)

Rektor UJ w latach 1831/1832–1832/1833

Przyrodnik, botanik

Rector of the Jagiellonian University in 1831/1832–1832/1833

Naturalist, botanist

Pochodził z zasłużonego dla Uniwersytetu Jagiellońskiego rodu Estreicherów, syn profesora uczelni malarza Dominika, ojciec Karola — bibliografa, dyrektora Biblioteki Jagiellońskiej. Absolwent krakowskiej uczelni (medycyna i nauki przyrodnicze). W 1809–1843 profesor UJ (historii naturalnej i botaniki), dyrektor Ogrodu Botanicznego, zasłużony dla jego rozwoju — poszerzył obszar, zbudował nowe szklarnie, założył nowoczesne kolekcje. Nie opublikował większych prac naukowych, odbył ok. 50 podróży po Europie, w czasie których zbierał okazy przyrodnicze do muzeum oraz żywe rośliny do Ogrodu. Dziekan Wydziału Filozoficznego UJ w latach 1817/1818–1819/1820 i 1829/1830—1830/1831¹. Członek czynny (1816) i prezes Towarzystwa Naukowego Krakowskiego (1831–1833) oraz europejskich towarzystw naukowych i ogrodniczych (m.in. w Anglii, Belgii i Holandii), senator Wolnego Miasta Krakowa. Jako rektor UJ starał się chronić przed represjami studentów, którzy uczestniczyli w powstaniu listopadowym (KÖHLER 2002, PIEKIEŁKO 1983, PIETRZYK 2000, SZAFFER 1948).

¹ Nie uwzględniony w *Pocście dziekanów*, który rozpoczyna się w 1851 r.

IGNACY RAFAŁ CZERWIAKOWSKI² (1808–1882)

Rektor UJ w roku akademickim 1862/1863
Botanik, lekarz

Rector of the Jagiellonian University in the academic year 1862/1863
Botanist, physician

Absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego (nauki przyrodnicze i medycyna), 1833 doktorat z medycyny na UJ. 1843–1878 profesor UJ (historii naturalnej, od 1847 — botaniki) i dyrektor Ogrodu Botanicznego, 1851/1852, 1860/1861 i 1861/1862 — dziekan Wydziału Filozoficznego UJ. Członek Towarzystwa Naukowego Krakowskiego (1842), członek czynny Akademii Umiejętności (1872), wiceprezes AU i dyrektor jej Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego (1875–1878), jeden ze współorganizatorów i pierwszy przewodniczący Komisji Fizjograficznej (1865–1866). Członek wielu innych towarzystw polskich i zagranicznych. Autor około 50 publikacji, w tym pierwszego polskiego uniwersyteckiego podręcznika botaniki (Literatura zob. *Poczet dziekanów*, s. 477).

² Dla przyrodników, którzy przed objęciem urzędu rektora byli dziekanami, powtórzono (z niewielkimi zmianami) biogramy zamieszczone w poprzednim rozdziale, opracowane przez Piotra Köhlera.

LUDWIK TEICHMANN (1823–1895)

Rektor UJ w roku akademickim 1877/1878
Anatom, lekarz

Rector of the Jagiellonian University in the academic year 1877/1878
Anatomist, physician

Studiował teologię protestancką w Dorpacie, fizykę, chemię i technologię na uniwersytecie w Heidelbergu, medycynę na uniwersytetach w Heidelbergu i Getyndze, gdzie otrzymał stopień doktora medycyny, chirurgii i położnictwa (1855). Habilitował się z anatomii i fizjologii (1859) na uniwersytecie w Getyndze, gdzie pracował jako prosektor (1855–1861). Od 1861 r. profesor Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego, najpierw w Katedrze Anatomii Patologicznej (1861–1868), a następnie Anatomii Opisowej (1868–1894). Autor ponad 20 publikacji, m.in. monografii na temat układu chłonnego i limfatycznego ogłoszonej w języku niemieckim (1861). Badał anatomię człowieka i zwierząt, był międzynarodowym autorytetem w preparatyce anatomicznej dzięki wprowadzeniu techniki nastrzykiwania naczyń krwionośnych i limfatycznych przy sporządzaniu preparatów. Kierował urzędowaniem nowego gmachu Katedry Anatomii UJ (1871) przy ul. Kopernika. Dziekan Wydziału Lekarskiego (1872/1873), 1878/1879 prorektor UJ. Członek czynny (1872) Akademii Umiejętności, wiceprezes (1878–1890), dyrektor Wydziału III Matematyczno-Przyrodniczego AU (1878–1890) (FELIKSIAK red. 1987, KOHMANN 1963, PIETRZYK 2000 ŚRÓDKA 1998).

FELIKS (SZCZĘSNY) KREUTZ (1844–1910)

Rektor UJ w roku akademickim 1896/1897
Mineralog

Rector of the Jagiellonian University in the academic year 1896/1897
Mineralogist

Studiował na Uniwersytecie Lwowskim, następnie na Uniwersytecie Jagiellońskim i w Wiedniu. Doktorat z zakresu mineralogii uzyskał na uniwersytecie w Tybindze (Tübingen) w 1869. Habilitował się w 1870 na UJ. 1870 — profesor nadzwyczajny mineralogii na Uniwersytecie Lwowskim i dyrektor tamtejszego Muzeum Mineralogicznego, 1873 — profesor zwyczajny, 1874/1875 — dziekan Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Lwowskiego. 1887–1903 — profesor mineralogii na UJ, 1889/1890, 1899/1900 — dziekan, 1890/1891 i 1900/1901 — prodziekan Wydziału Filozoficznego UJ. Współzałożyciel Polskiego Towarzystwa im. Kopemika (1874), jego pierwszy prezes (1874, 1875, 1884, 1885), członek honorowy (1903). Od 1874 członek Krajowej Rady Górniczej. Członek korespondent (1887), członek czynny (1888) Akademii Umiejętności, długoletni przewodniczący Komisji Fizjograficznej AU, 1894–1901 — dyrektor Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego AU (Literatura zob. *Poczet dziekanów*, s. 482).

EDWARD JANCZEWSKI (1846–1918)

Rektor UJ w roku akademickim 1901/1902
Botanik, systematyk, morfolog

Rector of the Jagiellonian University in the academic year 1901/1902
Botanist, taxonomist, morphologist

Studia przyrodnicze odbył na Uniwersytecie Jagiellońskim (1862–1863), uniwersytecie w Petersburgu (1864–1868) i uniwersytetach niemieckich (1869–1872), głównie w Halle, gdzie w 1872 otrzymał doktorat z botaniki. W 1873 habilitował się na UJ z anatomii i fizjologii roślin. W latach 1875–1913 i 1915–1918 był profesorem, 1888/1889 — dziekanem, 1889/1890 — prodziekanem Wydziału Filozoficznego, 1902/1903 — prorektorem UJ. Członek korespondent (1876) i czynny (1885) Akademii Umiejętności, sekretarz (1887–1890) i dyrektor (1890–1894 i 1908–1914) jej Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, a także członek wielu polskich i zagranicznych towarzystw naukowych. Opublikował ponad 160 prac, w tym światową monografię rodzaju porzeczka *Ribes* (1907) oraz cykl prac nad zmiennością mieszańców w rodzaju zawilec *Anemone*. Edward Janczewski należy do pionierów i klasyków naukowego ogrodnictwa w Polsce (Literatura zob. *Poczet dziekanów*, s. 481).

WŁADYSŁAW SZAJNOCHA (1857–1928)

Rektor UJ w latach 1911/1912 i 1916/1917
Geolog, paleontolog

Rector of the Jagiellonian University in the academic years
1911/1912 and 1916/1917
Geologist, palaeontologist

Studiował na uniwersytecie i politechnice w Wiedniu, następnie pracował w wiedeńskim Zakładzie Geologicznym. W 1881 doktorat z paleontologii na Uniwersytecie Wiedeńskim, 1882 habilitacja na Uniwersytecie Jagiellońskim i uzyskanie docentury, 1885 — profesor nadzwyczajny geologii i paleontologii, 1889 — profesor zwyczajny, 1895/1896 — dziekan, 1896/1897 — prodziekan Wydziału Filozoficznego UJ. Od 1895 członek korespondent Akademii Umiejętności. Inicjator powstania (1921) i pierwszy prezes Polskiego Towarzystwa Geologicznego. Członek i prezes (1912–1922) Towarzystwa Tatrzańskiego, rzecznik ochrony przyrody Tatr. Opublikował ponad 110 rozpraw naukowych dotyczących głównie geologii i paleontologii południowej Polski, zwłaszcza Karpat (Literatura zob. *Poczet dziekanów*, s. 484).

KAZIMIERZ KOSTANECKI (1863–1940)

Rektor UJ w latach 1913/1914–1915/1916
Zoolog, anatom, cytolog, embriolog, lekarz

Rector of the Jagiellonian University in 1913/1914–1915/1916
Zoologist, anatomist, cytologist, embryologist, physician

Studiował na Uniwersytecie Berlińskim najpierw historię sztuki, później medycynę, uzyskując w 1890 r. stopień doktora medycyny i chirurgii. 1892 profesor nadzwyczajny Uniwersytetu Jagiellońskiego. 1892–1894 kierownik Katedry Anatomii Porównawczej. 1894 profesor zwyczajny. 1894–1935 kierownik Katedry Anatomii Opisowej. 1897/1898 i 1906–1907 dziekan Wydziału Lekarskiego. 1916/1917 prorektor. 1936 profesor honorowy UJ. Autor ponad 60 publikacji, w tym wielu klasycznych prac dotyczących anatomii porównawczej narządów głowy i szyi, morfologii, anatomii porównawczej i fizjologii systemu trawienno-kręgowców, cytologii i embriologii jeźowców. Członek korespondent (1896) i czynny (1902) Akademii Umiejętności, sekretarz generalny Polskiej Akademii Umiejętności (1919–1921), dyrektor III Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego (1923–1929), prezes PAU (1929–1934). Doktor *honoris causa* uniwersytetów w Genewie (1908), Padwie (1922), Krakowie (1925) i Wilnie (1929). Znawca i kolekcjoner sztuki. Zmarł w obozie koncentracyjnym w Sachsenhausen (FELIKSIAK *red.* 1987, PIETRZYK 2000, SOKOŁOWSKA-PIŁUCHOWA 2000, ŚRÓDKA 1995).

LEON MARCHLEWSKI (1869–1946)

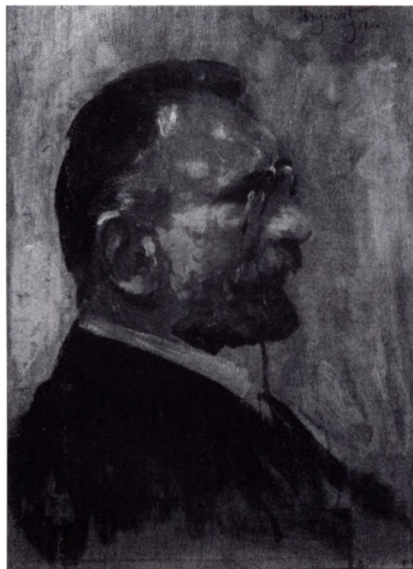

Rektor UJ w latach 1926/1927–1927/1928
Chemik, biochemik

Rector of the Jagiellonian University in 1926/1927–1927/1928
Chemist, biochemist

Studiował chemię na politechnice w Zurychu, 1892 doktorat na uniwersytecie w Zurychu, 1892–1896 zatrudniony w prywatnej pracowni Edwarda Schuncka w Kersal pod Manchesterem. W 1900 r. uzyskał habilitację na UJ i nostryfikował doktorat, 1903 tytułarny profesor nadzwyczajny, 1906 profesor rzeczywisty nadzwyczajny, kierownik Katedry Chemii Lekarskiej (1906–1939) na Wydziale Lekarskim, 1918 profesor zwyczajny, 1913/1914 i 1925/1926 dziekan Wydziału Lekarskiego, 1928/1929 prorektor, 1945 profesor honorowy UJ. Autor ok. 300 publikacji dotyczących chemii analitycznej, nieorganicznej, organicznej i pionierskiej wówczas biochemii. Światową sławę przyniosły mu badania nad chlorofilem. Wraz z Edwardem Schunckiem stwierdził pokrewieństwo chlorofilu z hemoglobina (1896), co stanowiło zarazem wykazanie jedności filogenetycznej świata roślin i zwierząt. Dalsze badania nad tym problemem, które potwierdziły powyższe wyniki, prowadził z Marcelim Nenckim oraz z innymi badaczami. Członek korespondent (1899) i czynny (1903) Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Umiejętności (1939–1946 — wiceprezes) oraz członek honorowy wielu towarzystw naukowych krajowych i zagranicznych. Doktor *honoris causa* UJ (1930). Z ramienia PSL „Piast” wszedł do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, mandat sprawował w latach 1930–1935 (FELIKSIAK red. 1987; PIETRZYK 2000; SARNECKA-KELLER, HULEWICZ 1974; ŚRÓDKA 1997).

HENRYK FERDYNAND HOYER (1864–1947)

Rektor UJ w roku akademickim 1929/1930
Zoolog, lekarz

Rector of the Jagiellonian University in the academic year 1929/1930
Zoologist, physician

Studiował na Wydziale Lekarskim uniwersytetu we Wrocławiu (1886–1889), następnie w Strasburgu (1889/1890) i Berlinie (1890/1891). Doktorat z medycyny uzyskał na uniwersytecie w Strasburgu w 1892. Był profesorem anatomii porównawczej zwierząt na Wydziale Filozoficznym (1894–1934) i fizjologii zwierząt na Wydziale Rolniczym Uniwersytetu Jagiellońskiego (1945–1947), w roku akademickim 1909/1910 — dziekan, 1910/1911 — prodziekan Wydziału Filozoficznego UJ. Członek korespondent (1902) i czynny (1920) Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Polskiej Akademii Umiejętności, od 1930 członek czynny Wydziału Lekarskiego PAU. Sekretarz Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego PAU (1924–1930), wicedyrektor (1931–1932) i dyrektor (1932–1947) Wydziału Lekarskiego PAU. Przewodniczący Komisji Fizjograficznej PAU (1922–1932), przewodniczący Rady Muzeum Fizjograficznego PAU (1938–1947). Należał do wielu krajowych i zagranicznych towarzystw naukowych. Autor co najmniej 66 prac dotyczących głównie anatomii porównawczej (w tym klasycznej monografii układu chłonnego, 1934) oraz fauny dyluwialnej Polski (m.in. monografia *Fauna dyluwialna Polski*, 1937) (Literatura zol. *Poczet dziekanów*, s. 486).

WŁADYSŁAW SZAFER
(1886–1970)

Rektor UJ w latach 1936/1937–1937/1938 oraz rektor podziemnego uniwersytetu w czasie II wojny światowej 1942–1945
Botanik, fitogeograf, paleobotanik, współtwórca ochrony przyrody, historyk botaniki

Rector of the Jagiellonian University in 1936/1937–1937/1938
and Rector of the underground university during World War II
1942–1945

Botanist, phytogeographer, palaeobotanist, co-founder
of the nature conservation, historian of botany

Studiował na Uniwersytecie Wiedeńskim (1905–1908) i Lwowskim (1908–1909). Na Uniwersytecie Lwowskim uzyskał doktorat z filozofii w zakresie botaniki. Studia uzupełniał w Wiedniu (1910–1911) i Monachium (1911–1912). W latach 1917–1960 był profesorem botaniki na Uniwersytecie Jagiellońskim, dyrektorem Ogrodu Botanicznego i Instytutu Botanicznego, w 1931/1932 był dziekanem, a w 1932/1933 — prodziekanem Wydziału Filozoficznego UJ, w latach 1945–1947 — prorektorem UJ. Członek korespondent (1920) i czynny (1925) Polskiej Akademii Umiejętności, dyrektor Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego (1945–1952), wiceprezes

PAU (1946–1952), członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk (1952), organizator i pierwszy przewodniczący jej Oddziału Krakowskiego (1957–1959), wiceprezes PAN (1957–1962). Doktor *honoris causa* trzech uczelni: Uniwersytetu Jagiellońskiego (1962), Uniwersytetu Karola w Pradze (1962) i Uniwersytetu M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie (1970), członek sześciu zagranicznych akademii nauk oraz licznych towarzystw naukowych polskich i zagranicznych. Autor około 700 publikacji z florystyki i systematyki, fitogeografii, paleobotaniki, ochrony przyrody i historii botaniki, redaktor i współautor *Flory polskiej* (1919–1995) oraz Szaty roślinnej Polski (1959, wyd. 3. 1977, współred. K. Zarzycki; pierwszy tom przetłumaczony na język angielski, 1966). Wprowadził do paleobotaniki (1935) pojęcie izopoli umożliwiające analizę zasięgów roślin w przeszłości. Był redaktorem jednego z pierwszych podręczników ochrony przyrody (1965, tłumaczenie na język angielski — 1973) (Literatura zob. *Poczet dziekanów*, s. 491).

TEODOR MARCHLEWSKI (1899–1962)

Rektor UJ w latach 1948/1949–1955/1956
Zoolog, genetyk

Rector of the Jagiellonian University in 1948/1949–1955/1956
Zoologist, geneticist

Studia na UJ (nauki przyrodnicze i rolnicze), uzupełniał na uniwersytetach w Edynburgu, Kopenhadze i Utrechcie, 1923 doktorat na UJ, 1927 habilitacja z hodowli zwierząt, 1934 profesor nadzwyczajny. Aresztowany z innymi profesorami 6 listopada 1939, wrócił z Sachsenhausen ze zrujnowanym zdrowiem. 1945 profesor zwyczajny na Wydziale Rolniczym UJ, kierownik m.in. Katedry Hodowli Ogólnej Zwierząt (1945–1953). Na Wydziale Rolniczym rozpoczął organizację Instytutu Zootechnicznego (1946), wyodrębnionego z UJ (1950) i przekształconego w Instytut Zootechniki, którego był dyrektorem. Współorganizował Wyższą Szkołę Rolniczą w Krakowie (1953) utworzoną z odłączonego Wydziału Rolniczego UJ. W 1953 r. przeniósł się na Wydział Biologii i Nauk o Ziemi UJ, gdzie objął kierownictwo Katedry Ewolucjonizmu i Genetyki Zwierząt (1953–1962). Dziekan (1938/1939) i prodziekan (1945/1946–1946/1947) Wydziału Rolniczego, 1947/1948 prorektor UJ. Opublikował ponad 60 prac dotyczących genetyki i hodowli zwierząt, m.in. jeden z pierwszych w Polsce podręczników genetyki (1930). Członek korespondent (1948) i czynny (1950) Polskiej Akademii Umiejętności, członek rzeczywisty (1952) Polskiej Akademii Nauk; poseł na sejm PRL (1952–1956) (FELUKSIĄK red. 1987, KOŚCIK 1974, PIETRZYK 2000, ŚRÓDKA 1997).

ZYGMUNT GRODZIŃSKI (1896–1982)

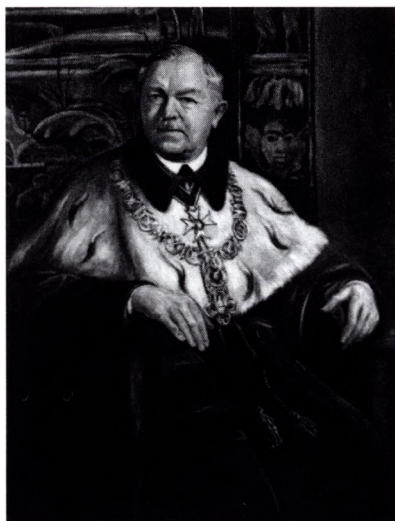

Rektor UJ w latach 1956/1957–1957/1958
Zoolog, anatom, embriolog

Rector of the Jagiellonian University in 1956/1957–1957/1958
Zoologist, anatomist, embryologist

Studiował nauki przyrodnicze na Uniwersytecie Jagiellońskim, 1923 doktorat, 1927 habilitacja z anatomii porównawczej, 1934 profesor nadzwyczajny, 1945 profesor zwyczajny, 1934–1966 kierownik Katedry Anatomii Porównawczej UJ. Autor ok. 320 publikacji poświęconych anatomii rozwoju układu chłonnego i krwionosnego kręgowców oraz embriologii doświadczalnej, w tym ok. 120 artykułów popularnonaukowych ogłaszanych w prasie codziennej. Był światowym autorytetem w zakresie anatomii układu krążenia. Doktor *honoris causa* Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (1962). Członek korespondent (1945) i czynny (1950) Polskiej Akademii Umiejętności, sekretarz Wydziału III Matematyczno-Przyrodniczego PAU (1948–1952), członek korespondent (1956) i rzeczywisty (1961) Polskiej Akademii Nauk, przewodniczący Komitetu Zoologii PAN (1958–1970). Członek wielu towarzystw naukowych krajowych i zagranicznych. Wybrany rektorem UJ po przełomie październikowym 1956, starał się o odbudowanie tradycji i samodzielności Uniwersytetu Jagiellońskiego. Ponieważ władze PRL nie popierały idei przywrócenia autonomii uczelni, zrezygnował przed zakończeniem kadencji (Arch. UJ: S IV SOg2, FELIKSIĄK red. 1987, PIETRZYK 2000, SZARSKI 1995, 2000, ŚRÓDKA 1994).

MIECZYSLAW KLIMASZEWSKI (1908–1995)

Rektor UJ w latach 1964/1965–1971/1972
Geograf, geomorfolog

Rector of the Jagiellonian University in 1964/1965–1971/1972
Geographer, geomorphologist

Studiował geografię i geologię na Uniwersytecie Jagiellońskim, 1933 doktorat, 1945 habilitacja z geomorfologii na UJ, 1946 profesor nadzwyczajny, 1957 profesor zwyczajny. W latach 1946–1949 kierownik Katedry Geografii Fizycznej Uniwersytetu Wrocławskiego. W 1949 r. powrócił na UJ, gdzie kierował Katedrą Geografii Fizycznej, później Zespołem Katedr Geografii, a po przekształceniu ich w 1967 r. w Instytut Geograficzny (od 1970 — Instytut Geografii) został jego dyrektorem. Funkcje te pełnił do przejścia na emeryturę w 1978 r. Był równocześnie kierownikiem Zakładu Geomorfologii tegoż Instytutu. Prorektor UJ ds. nauki (1953/1954–1955/1956) oraz ds. ogólnych (1962/1963). Dorobek naukowy prof. M. Klimaszewskiego obejmuje ok. 280 publikacji, głównie z zakresu geomorfologii i geologii czwartorzędu. Rozgłos światowy przyniosły mu wyniki badań geomorfologicznych przeprowadzonych na Spitsbergenie, a także opracowanie zasad kartowania geomorfologicznego. Członek czynny Polskiej Akademii Umiejętności (1989), członek korespondent (1960) i rzeczywisty (1971) Polskiej Akademii Nauk, członek krajowych i zagranicznych towarzystw naukowych. Doktor *honoris causa* uniwersytetów w Jenie (1964), Kijowie (1966), Bratysławie (1970), St. Andrews w Szkocji (1973), Uppsali (1977), Alliance College w Cambridge Springs w USA (1972) oraz Uniwersytetu Śląskiego (1977). Wiceprzewodniczący Rady Państwa PRL (1965–1972) (Arch. UJ: S IV SOg4; ZMAŁOW, KRZEMIEN 2000; KTO JEST KIM 1993; PIETRZYK 2000).

JAN ZURZYCKI (1925–1984)

Prorektor UJ ds. młodzieży w latach 1972/1973–1974/1975
Botanik, fizjolog roślin

Vice-Rector for Students' Affairs of the Jagiellonian University
in 1972/1973–1974/1975
Botanist, plant physiologist

Studiował na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym UJ, 1950 doktorat, 1956 docent UJ, 1963 profesor nadzwyczajny, 1971 profesor zwyczajny, kierownik Katedry (później Zakładu) Fizjologii Roślin UJ, współorganizator i dyrektor (1970–1972) Instytutu Biologii Molekularnej, który w 1987 r. nazwano jego imieniem, organizator i kierownik Zakładu Fizjologii Roślin Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie. Autor ponad 100 publikacji dotyczących w większości fizjologii roślin. Światową sławę przyniosły mu pionierskie badania nad przemieszczaniem się chloroplastów w komórkach roślin wyższych i glonów; wykazał między innymi, że zależna od światła translokacja chloroplastów jest czynnikiem warunkującym wydajność fotosyntetyczną. Był też konstruktorem oryginalnej aparatury badawczej, którą posługiwał się w swoich pracach eksperymentalnych. Wraz z prof. Franciszkiem Górskim uważany jest za twórcę krakowskiej szkoły fotofizjologicznej, kontynuowanej do dzisiejszego dnia na UJ. Prodziekan Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi (1962/1963–1963/1964). Członek korespondent (1969) i rzeczywisty (1980) Polskiej Akademii Nauk, członek krajowych i zagranicznych towarzystw naukowych, wielu komisji oraz Rady Głównej przy Ministerstwie Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki PRL (Arch. UJ: S IV SOg11, S IV SOg12; KOROHODA 2000, 2009; STRZAŁKA, ŻAK 2010; ŚRÓDKA 1998; WIĘCKOWSKI 1985).

MIECZYŚLAW HESS (1931–1993)

Rektor UJ w latach 1977/1978–1980/1981
Geograf, klimatolog

Rector of the Jagiellonian University in 1977/1978–1980/1981
Geographer, climatologist

Studiował w latach 1950–1955 geografię na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi (do 1951 — Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym) Uniwersytetu Jagiellońskiego. Rozprawę na stopień kandydata nauk (czyli doktora) obronił w 1959 na Uniwersytecie Leningradzkim. W latach 1953–1954 i od 1959 aż do śmierci pracował na UJ, gdzie w 1964 habilitował się. W 1971 otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1979 — zwyczajnego. Od 1966 kierował Zakładem Klimatologii, a w okresie 1978–1981 był dyrektorem Instytutu Geografii UJ. W latach 1969/1970–1971/1972 był prodziekanem Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UJ, 1972/1973–1974/1975 — dziekanem, a 1975/1976–1976/1977 — prorektorem UJ ds. młodzieży. Opublikował 111 prac, z których większość dotyczy zagadnień geografii fizycznej, a szczególnie klimatologii górskiej i miejskiej, a także agroklimatologii oraz zmian klimatu (Literatura zob. *Poczet dziekanów*, s. 507).

MARIA SARNECKA-KELLER (1925–1984)

Prorektor UJ ds. studiów dla pracujących w latach 1981/1982–
–1983/1984
Biochemik

Vice-Rector for Evening Undergraduate Studies of the Jagiellonian
University in 1981/1982–1983/1984
Biochemist

Studiowała chemię na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Jagiellońskiego, 1961 doktorat z chemii na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii UJ, 1964 habilitacja z biochemii na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Krakowie. Od 1965 docent w Katedrze Biochemii i Biofizyki UJ, 1973 profesor nadzwyczajny, 1970–1984 kierownik Zakładu Biochemii Zwierząt tej Katedry, dyrektor Instytutu Biologii Molekularnej (1972–1977). Opublikowała ponad 90 prac z pogranicza chemii, biologii i medycyny, dotyczących głównie struktury i funkcji peptydów i białek płynów ustrojowych oraz błon biologicznych, zajmowała się również historią nauki, zwłaszcza początkami biochemii w Polsce. W 1963 zainicjowała, wraz z Jadwigą Noworytko, nauczanie biochemii na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi. W latach 1965–1966 zorganizowała wraz z prof. Ignacym Reiferem Katedrę Biochemii i Biofizyki na UJ, w 1970 wraz z prof. Janem Zurzyckim — Instytut Biologii Molekularnej UJ. W 1981 r. wybrana prorektorem UJ jako pierwsza kobieta w ponad 600-letniej historii krakowskiej uczelni (GUZDEK, KLEIN 2009; KLEIN 2000; ŻAK 1986).

ALEKSANDER KOJ
(UR. 26 II 1935)

Rektor UJ w latach 1987/1988–1989/1990, 1993/1994–1998/1999
Biochemik, lekarz

Rector of the Jagiellonian University in 1987/1988–1989/1990,
1993/1994–1998/1999
Biochemist, physician

Absolwent Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Krakowie, 1961 doktorat w Akademii Medycznej, 1969 habilitacja z biochemii na UJ. W 1968 rozpoczął pracę w Katedrze Biochemii i Biofizyki UJ, 1970 docent, 1976 profesor nadzwyczajny, 1991 profesor zwyczajny. W latach 1976–1977 oraz 1983–1984 pracował za granicą jako nieetatowy profesor Uniwersytetu McMaster w Hamilton (Ontario, Kanada) oraz w 1991–1992 — Uniwersytetu Stanowego Georgia (Athens, USA). Dyrektor Instytutu Biologii Molekularnej UJ (1977–1981), kierownik Zakładu Biochemii Zwierząt (1984–1993). Prorektor UJ ds. badań i rozwoju kadry naukowej (1984/1985–1986/1987). Opublikował dotychczas ponad 200 publikacji naukowych dotyczących głównie własności i funkcji biologicznych enzymów oraz syntezy i rozkładu białek osocza. Szczególne uznanie przyniosły mu prace dotyczące metabolizmu białek ostrej fazy. Członek czynny Polskiej Akademii Umiejętności (1989), dyrektor Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego (1990–1992), członek korespondent (1991) i rzeczywisty (2004) Polskiej Akademii Nauk. Doktor *honoris causa* trzech uniwersytetów amerykańskich (Cleveland 1990, Hartford 1995, Buffalo 1998) oraz Uniwersytetu Jagiellońskiego (2005). Laureat Fundacji na rzecz Nauki Polskiej (1996), Fundacji Alfreda Jurzykowskiego (1998) oraz nagrody Miasta Krakowa w dziedzinie nauki i techniki (2005).

WOJCIECH FRONCISZ
(UR. 17 VI 1944)

Prorektor UJ ds. rozwoju w latach 1999/2000–2001/2002
Biofizyk

Vice-Rector for Development of the Jagiellonian University
in 1999/2000–2001/2002
Biophysicist

Studiował fizykę ze specjalnością biofizyka na Wydziale Fizyki Uniwersytetu Moskiewskiego im. M. Łomonosowa, 1976 doktorat na Uniwersytecie Jagiellońskim, 1981 habilitacja z nauk przyrodniczych w zakresie biofizyki na UJ. Od 1990 r. profesor nadzwyczajny UJ, 1999 profesor zwyczajny w Zakładzie Biofizyki, dyrektor Instytutu Biologii Molekularnej (1987–1993). W latach 1996–1999 pełnomocnik rektora UJ ds. III Kampusu. Dziekan Wydziału Biochemii, Biofizyki i Biotechnologii UJ wybrany na kadencję 2008/2009–2011/2012. W latach 1977–1978, 1980–1981, 1984–1986, 1994–1996 pracował za granicą, m.in. jako *visiting professor* w Medical College of Wisconsin (USA). Opublikował dotychczas 144 publikacje z zakresu biofizyki, dotyczące m.in. zastosowania metod radiospektroskopowych (Elektronowego Rezonansu Paramagnetycznego i Jądrowego Rezonansu Magnetycznego) w biofizyce, szczególnie na poziomie molekularnym, a także w obrazowaniu człowieka; bioenergetyki, wpływu pola elektrycznego na konformacje biocząsteczek; oraz struktury i dynamiki białek. Jest ponadto autorem wielu patentów krajowych i międzynarodowych. Członek korespondent Polskiej Akademii Umiejętności (1994), odznaczony srebrnym medalem The International EPR (ESR) Society za wkład do spektroskopii EPR (1994).

SZCZEPAN BILIŃSKI
(UR. 14 XII 1949)

Prorektor UJ ds. badań i współpracy międzynarodowej w latach
2005/2006–2007/2008, wybrany na następną kadencję 2008/2009–
–2011/2012

Zoolog, embriolog

Vice-Rector for Research and International Relations
of the Jagiellonian University in 2005/2006–2007/2008 elected
for the next term of office 2008/2009–2011/2012

Zoologist, embryologist

Studiował biologię na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 1975 — doktorat nauk przyrodniczych na UJ, gdzie pracuje od 1972. W 1980 — habilitacja na UJ, w 1990 otrzymał tytuł profesora, a w 1998 — stanowisko profesora zwyczajnego. W latach 1997–2005 był kierownikiem Zakładu Zoologii Systematycznej i Zoogeografii, 1987–1999 — dyrektorem Instytutu Zoologii. W latach 1999/2000–2004/2005 — dziekan Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UJ. Od 2009 r. jest przewodniczącym Uniwersyteckiej Komisji ds. Programów Międzynarodowych KRUP. Członek korespondent Polskiej Akademii Nauk (2002), członek korespondent Polskiej Akademii Umiejętności (1992), członek czynny Polskiej Akademii Umiejętności (2008), członek Komisji Embriologii i Morfologii PAU (od 1996, obecnie jej przewodniczący), członek Komitetu Cyto-

biologii i Komisji Mikroskopii Elektronowej PAN, przewodniczący Rady Naukowej Instytutu Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN (od 1999), członek rad naukowych trzech czasopism naukowych (w tym dwóch międzynarodowych). W latach 1998–2004 był przewodniczącym zespołu ekspertów UKA ds. akredytacji kierunku biologia. Jest ekspertem Państwowej Komisji Akredytacyjnej. Opublikował dotychczas ponad 100 prac poświęconych głównie biologii rozwoju i biologii komórki (m.in. interakcje międzykomórkowe w czasie różnicowania), ponad 90 komunikatów konferencyjnych oraz ponad 600 haseł w *Encyklopedii biologicznej*.

BIBLIOGRAFIA

- Feliksiak S. (red.) 1987. *Słownik biologów polskich* [Dictionary of Polish biologists]. Warszawa, PWN, ss. 618.
- Guzdek A., Klein A. 2009. *Maria Sarnecka-Keller (1925–1984)*. Alma Mater 2009 (115–116): 39.
- Izmailow B., Krzemień K. 2000. *Mieczysław Klimaszewski (1908–1995)*. [W:] Zemanek A. (red.) *Uniwersytet Jagielloński. Złota Księga Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi. Cz. I: Biografie uczonych. Liber Aureus Facultatis Biologico-Geographicae. Pars I: Virorum doctorum vitae* [Jagiellonian University. The Golden Book of the Faculty of Biology and Earth Sciences. Part I: Biographies of scientists]. Kraków, UJ, Księgarnia Akademicka, s. 389–398.
- Klein A. 2000. *Maria Sarnecka-Keller (1925–1984)*. [W:] Zemanek A. (red.) *Uniwersytet Jagielloński. Złota Księga Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi. Cz. I: Biografie uczonych* [...]. Kraków, UJ, Księgarnia Akademicka, s. 289–294.
- Köhler P. 2002. *Botanika w Towarzystwie Naukowym Krakowskim, Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Umiejętności (1815–1952)*. Botany at the Academic Society of Cracow, Academy of Sciences and Letters and the Polish Academy of Sciences and Letters (1815–1952). PAU — Studia i materiały do dziejów Polskiej Akademii Umiejętności, 2. Kraków, PAU, ss. 373.
- Kohmann S. 1963. *Ludwik Teichmann (1823–1895)*. [W:] Skarżyński B. (red.) *Sześćsetciecie medycyny krakowskiej. T. 1: Życiorysy*. Kraków, Akademia Medyczna w Krakowie, PWN, s. 139–156.
- Korohoda W. 2000. *Jan Adam Zurzycki (1925–1984)*. [W:] Zemanek A. (red.) *Uniwersytet Jagielloński. Złota Księga Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi. Cz. I: Biografie uczonych* [...]. Kraków, UJ, Księgarnia Akademicka, s. 295–301.
- Korohoda W. 2009. *Jan Zurzycki 1925–1984*. Alma Mater 2009 (115–116): 37–38.
- Kosiek Z. 1974. *Marchlewski Teodor Edward Józef (1899–1962)*. [W:] *Polski Słownik Biograficzny*. T. 19. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk, Zakł. Nar. Ossolin., PAN, s. 547–549.
- Kto jest kim w Polsce. Informator biograficzny*. 1993. Edycja 3. Warszawa, Interpress, ss. 875.
- Piekiełko A. 1983. *Historia Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie*. (Sum.: *The history of the Jagiellonian University Botanical Garden in Cracow*). *Varia*, 164. Warszawa–Kraków, UJ, PWN, ss. 113.
- Pietrzyk Z. 2000. *Poczet rektorów Uniwersytetu Jagiellońskiego 1400–2000* [A gallery of Rectors of the Jagiellonian University]. Kraków, UJ, Wyd. Jagiellonia S.A., ss. 343.
- Sarnecka-Keller M., Hulewicz J. 1974. *Marchlewski Leon Paweł Teodor (1869–1946)*. [W:] *Polski Słownik Biograficzny*. T. 19. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk, Zakł. Nar. Ossolin., PAN, s. 542–545.
- Sokołowska-Pituchowa J. 2000. *Kazimierz Kostanecki (1863–1940)*. [W:] Zemanek A. (red.) *Uniwersytet Jagielloński. Złota Księga Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi. Cz. I: Biografie uczonych* [...]. Kraków, UJ, Księgarnia Akademicka, s. 129–136.
- Strzałka K., Żak Z. 2010. *Instytut Biologii Molekularnej im. Jana Zurzyckiego*. (Sum.: *The Jan Zurzycki Institute of Molecular Biology*). [W:] Zemanek A. (red.) *Uniwersytet Jagielloński. Złota Księga Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi. Cz. II: Historia instytutów. Universitas Iagellonica. Liber Aureus Facultatis Biologico-Geographicae. Pars II: Historia institutorum* [The Golden Book of the Faculty of Biology and Earth Sciences. Part II: History of the institutes]. Kraków, UJ, Księgarnia Akademicka, s. 196–263.
- Szafer W. 1948. *Estreicher Alojzy Rafał (1786–1852)*. [W:] *Polski Słownik Biograficzny*. T. 6. Kraków, PAU, s. 306–307.
- Szarski H. 1995. *O profesorze Zygmuncie Grodzińskim* [On Professor Zygmunt Grodziński]. *Varia*, 346. Kraków, UJ, ss. 90.

- Szarski H. 2000. *Zygmunt Grodziński (1896–1982)*. [W:] Zemanek A. (red.) *Uniwersytet Jagielloński. Złota Księga Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi. Cz. 1: Biografie uczonych [...]*. Kraków, UJ, Księgarnia Akademicka, s. 213–218.
- Śródka A. 1994–1998. *Uczni polscy XIX–XX stulecia [Polish scientists of the 19th and 20th centuries]*. T. 1 (1994), ss. 622; T. 2 (1995), ss. 582; T. 3 (1997), ss. 622; T. 4 (1998), ss. 655. Warszawa, Agencja Wydawnicza Aries.
- Więckowski S. 1985. *Prof. dr Jan Zurzycki (1925–1984)*. *Wiad. Bot.* 29 (1): 3–5.
- Żak Z. 1986. *Profesor Maria Sarnecka-Keller*. *Zesz. Nauk. UJ. Prace Biol. Molek.* 13: 11–14; *Spis publikacji Prof. Marii Sarneckiej-Keller* zestawiony przez J. Staszewską, s. 15–22.
- www.fnp.org.pl — strona internetowa Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej — Laureaci Nagrody FNP.
- www.uj.edu.pl — strona internetowa Uniwersytetu Jagiellońskiego.

MATERIAŁY ARCHIWALNE

Archiwum UJ — S IV SOg2, S IV SOg4, S IV SOg11, S IV SOg12.

Pragnę serdecznie podziękować prof. drowi hab. Aleksandrowi Kojowi, prof. drowi hab. Wojciechowi Frondiszowi oraz prof. drowi hab. Szczepanowi Bilińskiemu za udostępnienie swoich danych biograficznych.

Opracowała Alicja Zemanek